

Pantelis Kalaitzidis, *Ortodoxie și modernitate. O introducere*, trad. din neogreacă de Florin-Cătălin Ghiț, prefață de Radu Preda, Ed. Eikon, Cluj-Napoca 2010, 259 p.

Într-o lume „modernă”, în care pare din ce în ce mai greu să își găsească locul orice demers orientat spre Dumnezeu, își face loc o carte care îndrăznește să-i propună tocmai modernității această direcție, oferindu-ne o abordare critică a raporturilor dintre ortodoxie și modernitate și posibilitatea de a ne situa istoric și, de ce nu, hermeneutic, în contextul definit de relațiile Creștinismului cu lumea. Mai precis, cartea încearcă să dea socoteală de „poziția” pe care o are Ortodoxia în lumea de azi, dacă este prezentă Ortodoxia în lumea de azi sau, așa cum însuși autorul afirmă, „să examineze o chestiune fundamentală care poate fi rezumată în următoarea interogație provocatoare: a rămas oare Ortodoxia în premodernitate?” (p. 21)

Pentru a răspunde la întrebarea enunțată – întrebare însoțită de o serie de alte întrebări, subsidiare, cum ar fi: în ce fel de medii funcționează teologia?; sunt compatibile drepturile omului cu ethosul ortodox?; emergența subiectului duce cu necesitate la individualism și la anularea relațiilor sociale? și multe altele (p. 21) – Kalaitzidis pornește la o analiză amănunțită a modului în care teologia s-a întrupat în epocile istorice pe care le-a traversat Biserica dialogând cu istoria, încercând și reușind, spunem noi, să răspundă sistematic la toate interogațiile formulate (p. 25).

Dar autorul nu-și începe laboriosul demers înainte de a defini – încă din primul capitol, intitulat „De la Eshatologie la Modernitate” –, Biserica, în datele ei fundamentale. Acest fapt este benefic pentru întreaga lucrare, deoarece oferă o cheie de înțelegere pentru întreaga elaborare ulterioară și elimină din start orice posibilă confuzie privitoare la natura Bisericii.

Astfel, se precizează cu fermitate că, în vederea lămuririi cu privire la identitatea Bisericii, nu trebuie să privim spre un trecut încremenit în date istorice, culturale și instituționale, ci mai degrabă spre eshaton, spre o lume marcată de noutatea transfigurării pe care o operează Împărăția lui Dumnezeu asupra lumii. Biserica este definită astfel ca o realitate dinamică a cărei viață este caracterizată de o devenire și o transformare continue (p. 31).

La rândul ei, eshatologia este definită drept o *atitudine* dătătoare de sens atât Bisericii, cât și teologiei ei, sens care se traduce cel mai potrivit ca o deschidere a istoriei spre eshaton (p. 32), lucru care duce la poziționarea creștinului într-un spațiu al intervalului unde se configurează toate opțiunile și valorile lui (p. 33).

Acesta este, în fond, cadrul general propus în vederea dezvoltării dialogului dintre Biserică și lume, cadru în baza căruia Pantelis Kalaitzidis avan-